

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 67

ТРАВЕНЬ • MAI 2015 • Nr. 9 (2917)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

ЙОСИФ СЛІПІЙ ПРО КИРИЛА ТА МЕТОДІЯ

Нову епоху в християнізації слов'ян, передусім України-Руси, становить діяльність двох братів, Константина (Кирило) і Methodія. Своїми перекладами Святого Письма і богослужбних книг, вони зв'язали слов'ян з візантійським обрядом і в короткому часі дали змогу їх масового навернення.

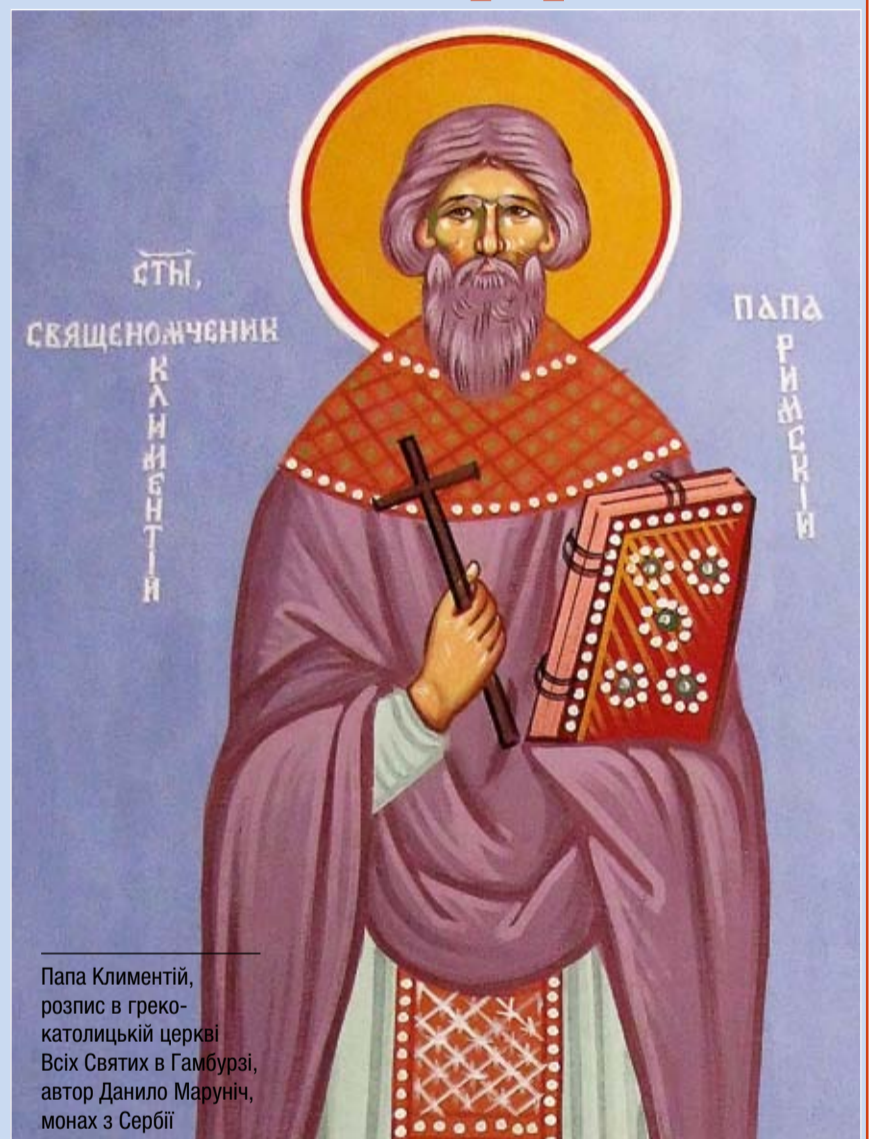
Вони походили зі Солуня, їх мати була слов'янкою, і від неї вони навчилися слов'янської мови. Поява обидвох братів на Україні злучена з хозарською місією в роках 848-860. Точна дата не усталена. Вона припадає на час панування василевса Михайла III і патріарха Ігнатія. Дуже багато хозар говорило по-слов'янськи, і тому впавав на них вибір.

Подорож відбували вони через Херсонес (Корсунь). За тамошнього архієп. Юрія II вони віднайшли мощі папи Климентія і частину їх забрали зі собою до Константинополя. Думка про відшукання мощів свідчить про їх почитання св. Климентія, Папи Римського, і загалом про їх вселенські католицькі переконання. Обидва брати стояли по стороні патр. Ігнатія, хоч належали до Константинопольської патріархії, і ще заки працювали на території римського патріархату в Моравії. Це видно ще краще в пізніших часах. В Корсуні вони стрінули якогось українця-русина, що мав Євангелію і Псалтир, писані «руськими буквами». Мабуть брати переняли ту азбуку і доповнили бракуючими буквами, як: ш, щ, ц, ч, ю, я, і, та інші.

Моравський король і князі звернулися до Михайла III щоби прислав їм учителів, бо в Моравії, хоч там вже проповідували галійські і німецькі місіонери, не було їх, кажучи: «Земля наша хрещена і нема в нас учителя». Очевидно такого, що знав би слов'янську мову. Василевс послав Ростиславові, Святополкові і Коцелеві досвідчених вже учителів, Кирила і Methodія.

Слов'янську азбуку уложили вони приблизно в роках 827-869, стали перекладати книги Св. Письма і богослужень. Проти цієї акції перекладів виступило німецьке духовенство, боронячися тим, що Святе Письмо може бути тільки на єврейській, грецькій і латинській мовах, як було написано на хрестній таблиці Ісуса Христа. Справа опинилася в Римі, і папа Адріан затвердив нові переклади, подаючи цю рацію, що Бога треба хвалити на всіх мовах.

Продовження на 2 стор. ▶

Папа Климентій, розпис в греко-католицькій церкві Всіх Святих в Гамбурзі, автор Данило Маруніч, монах з Сербії

24 квітня 1915 року турки почали масові вбивства вірмен, які продовжувалися 4 роки. Досі більше 20 держав визнало, що це був геноцид, в якому позбавлено життя близько 1.5 мільйона людей. Нещодавно Вірменська Апостольська Церква всіх їх назвала святими. Це наймасовіша канонізація не тільки в історії Церкви, але всього християнства. Папа Франциск вважає, що це був перший геноцид XX століття. Так він сказав під час вірменської літургії в Соборі Св. Петра в Римі з нагоди 100-річчя від початку масового винищення вірмен в Османській Імперії. «Приховування або заперечення зла подібне до кровоточення рани, яку не забинтували», – наголосив Франциск. На світліні Папа та католикос всіх вірмен Гарегін II. Більше про геноцид вірмен Мирослав Мариневич розповідає на третій сторінці. (С-на: Reuters)

На сторінках 4 та 5 детально інформуємо про ініціативу собору Харківсько-Полтавської Єпархії УАПЦ розпочати діалог поміж православними та греко-католиками з метою відновлення єдності Христової Церкви

ЙОСИФ СЛІПІЙ ПРО КИРИЛА ТА МЕТОДІЯ

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

Через негодування єпископів, папа Николай покликав Кирила і Методія до Риму для висвітлення справи і для захисту перед німцями. В часі подорожі братів, 867 року, папа Николай помер, а його наслідник Адриан стрінув дуже величаво прибувших братів з мощами папи Климента. Він одобрив їх працю, як сказано вище, викляв хулителей нової літургії. Кирило і Методій правили в Римі по-слов'янськи і тим здобули для слов'янської літургії великий авторитет і право громадянства у Вселенській Церкві. Кирило занедужав в Римі і помер, прийнявши перед смертю монашу схиму і ім'я Кирила (перше звався Константин).

Похоронено його в церкві св. Климента. Методія висвятив папа на єпископа і виправив його назад до Моравії, відновивши єпархію Срему, де він працював до смерті 885 року. Його похоронили на Велеграді, в Моравії.

Зі смертю Методія німецькі єпископи почали новий наступ, уважаючи Чехію і Польщу доменою латинського обряду і добились в папи Івана VIII заборони правити слов'янською мовою. Дозволено лише проповідувати по-слов'янськи. Панонія і Моравія належали передше до Зальцбурзького архієпископа і Пасавського єпископа. Кирило і Методій прийшли на Моравію до вірних, охре-

щених в латинському обряді, хоч ще далеко не весь нарід був навернений на Христову віру. Св. Методій їздив три рази до Риму, бо змінювалися папи і політичне положення. Вкінці німці добились того, що Горазда – наслідника й учня св. Методія, та інших учнів прогнано з Моравії. Методія вони були навіть ув'язнили, і шойно на приказ папи його звільнено.

Папа Іван XIII (965-972) пішов на уступки німецьким єпископам, і під їх натиском та, без сумніву, і німецького цесарського двора, заборонив слов'янську мову в церквах Моравії і Панонії. Це було великим ударом для діяльності слов'янських Апостолів. Латинські і німецькі ревнителі знищили тоді майже всі слов'янські богослужбні книги на цілій оспорюваній території. Горазд з іншими учениками переселився до Болгарії і там продовжував місіюну

та перекладову працю. Переклади були прийняті південними слов'янами і Руссю. Наш літописець вихвалює обидвох братів, що вони навчали слов'ян правдивої віри і написали книги руською мовою. Дальше оповідає він, що Кирило помер в Римі, а німецькі місіонери, під проводом Войтиха, прийшли до Моравії, Чехії і Ляхії.

Пригляньмося ближче цьому літописному свідоцтву. Правдоподібно воно походить з XI століття від так званого слов'янофільського (західного) напрямку на Україні, що стояв в опозиції до грекофільської партії. Наш автор займав вселенське становище, яке займали Кирило і Методій, хоч вони були грецького (візантійського) обряду і придержувалися східної дисципліни і східних канонів та послуговувалися грецькою, а від часів праці серед хозар і слов'ян – слов'янською

мовою. Незважаючи на це, вони підчинилися Папі Римському, зверталися за поміччю до нього проти німецьких єпископів, що одночасно утнітали і поборювали їх. Автор боліє зовсім справедливо над поразкою на обрядовому полі і над фактом розділу на два обряди споріднених слов'ян. Біль його тим більше оправдана, що латиняни (німці) завдали слов'янам такий тяжкий удар, незважаючи на те, що віра слов'ян була «права», значить правдива. При тому автор статті підкреслює як найтісніший зв'язок руської Церкви з Кирило-Методіївською в протиставленні до грецької. Згадана «Панонська стаття» лишиться назавжди безсумнівним свідоцтвом вселенської, католицької віри в Україні в IX-XII століттях.

**Митрополит Йосиф Сліпий.
Писане на засланні 1954 року. Подано за «Поступом»**

— ХГ —

ЗУСТРІЧІ о. ВОЛОДИМИРА МОРОЗА З ГЛОВОЮ УГКЦ ЙОСИФОМ СЛІПИМ НА ЗАСЛАННІ

Коли я кінчив свій час, що я був в лаг'єрах, мене на п'ять літ лишили права виїзду з Печори, це було в Комі АССР в посольку Кусью. Я працював там уже як вільнонайомний, вже дозволили мені перевезти до себе жінку, котра була вивезена з дітьми до Казахстану.

Одного дня жінка захворіла і я відвіз її в лазарет. Там зустрів я свого товариша з Богословської Академії, [він був] з Гаїв, з Тернопільщини. Він став мене просити, щоб я йому допоміг вибратись з цього лазарету на якусь приличну роботу. Він мені сказав також: «Ти знаєш, до нас привезли Тата!». Ми так називали ректора нашого, отця Йосифа Сліпого. То було так між нами, студентами, Тато – то для нас було всьо, всі розуміли хто це є.

Цього дня я не міг, прийшов на другий день. Зустрінув я його і серце мене заболіло. Коли я на нього глянув, мені перед очима стоїть його імпазантна постать колишня: гарна статура, поставний, веселий, такий серйозний! А тут я зобачив старика, який з запалими лицями, в повислій одежі, високий, волосся сиве, голова злегка дрожала. На мене то таке вражіння зробило – я ледь не розплакався, правду сказавши. Що з людини можуть зробити!

Стан його в цей час був дуже пригнічений. Він ждав кінця свого першого строку (терміну-Ред.) і його мали везти до Києва на нове слід-

ство. І він дуже переживав згадуючи, які він мав тяжкі спомини цих переслухувань його в Києві. Мені було болюче. Я боявся, щоб він не заломився, щоб він мав гарту духа, щоби він видержав ці нові обставини, в які він має попасти. Він чув це горе, немов Христос в Саду Оливному – так він хвилювався. Оце я відчув і мені було прикро. Це було перше. Він пригадав собі мене, згадував, як ми приходили до нього на аудієнцію, як він з нами, з кожним по душам хотів поговорити.

Я зустрічався з ним кілька разів. Але я дуже хворів, їздив в рідні сторони. Його дуже хвилювала обстановка, те, яке наше релігійне положення в цім часі. Це були примірно 1951–52 роки. Його боліли ці події, те, що не всі священники змогли видержати цю нагрузку (навантаження-Ред.) в цей час і вони могли ради життя, ради спасіння такого мирського, відказатись від своєї віри. Болюче це було, прикре, його це страшно гнітило і боліло.

При слідуєчій зустрічі, а я вже мав їхати в рідні сторони, він мені передав пакет

писем, які до нього писали; писали до нього з усіх усюдів: і з Воркути, і з Караганди, і з Сибіру, і звідси з наших рідних земель. Вражала акуратність: кожне письмо було занумероване, а їх було більше п'ятисот. Ці письма він мені вручив, щоби їх зберегти. Я боявся, щоб вони у мене не пропали, щоб вони попали десь в надійні руки, десь в монастир чи за границю.

Коли я їхав через Львів на Кавказ, я заїхав до свого товариша отця Антона Будзана і передав йому ці писма. Він мені сказав пізніше, що передав в надійні руки. В нас тоді не було запитання, кому особисто. Він мав зв'язки з монахами, монахинями, він працював тоді в Музею Етнографії і мав зв'язки з людьми, тому я увірений, що ці писма повинні попасти і десь бути. Правда, я [цієї] людини ще не зустрічав, тому, що неможливо Антін Будзан скінчився (упокоївся-Ред.) ще 1973 чи 1974 року. Помер нагло.

Окрім цього, другим разом, коли Блаженніший вже чув, що його мають відвозити, він чув, що не може всього з собою брати, а він Службу Божу відправляв

на родзинках, які йому прислала сестри. Це було замість вина, а просфори йому пекла якраз ця Аркелян, а як ні, то на звичайнім хлібі. Він мав скляний дискос і маленьку алюмінієву чашу. І він ці реліквії передав мені. Я держав їх в себе много літ. Десь примірно в 1985 році від сотрудниці, з якою я працював, від Ірини Олексіївни, я узнав (довідався-Ред.), що приїхав її вуйко з Польщі, який гостить в неї. Я тоді звирився з нею, чи я б не міг йому це передати, щоб він це передав в музей для пам'яті поколінь як пам'ятку за блаженнішим Йосифом. Я приїхав до них і вручив це з цим, щоб він передав це за границю, в музей до Риму. Судьби тих речей поки я ще не знаю.

На основі відеозапису від 1995 року для друку підготував Роман Крик.

Відеоінтерв'ю записане для фільму «Хресний шлях на Голготу». Опубліковано у квітні 2015 року в 70-ту річницю арешту ієрархії УГКЦ. Згадувані чаша і дискос Йосифа Сліпого у 1987 році потрапили до Риму і нині зберігаються в Музеї Патріарха Йосифа біля собору Святої Софії. Департамент Інформації УГКЦ

ДОВІДКА:

Отець Володимир Мороз народився в 1913 році в с. Добромірка Збарзького повіту на Тернопільщині. У 1932–1937 рр. навчався в Богословській Академії у Львові. У час першої більшовицької окупації був арештований і не зміг отримати рукоположення у священника. Протягом 1939–1945 рр. був в'язнем советських таборів на Печорі, Комі АССР; до 1958 року перебував там на засланні. У поселенні Косью кілька разів зустрічався з Йосифом Сліпим, виконував його доручення. У 1958 році повернувся до Львова. Після виходу Церкви з підпілля, у 1991 році, був рукоположений на священника. Служив у м. Винники біля Львова, де й упокоївся в Бозі в 1996 році.

ДО 100-ЛІТТЯ ГЕНОЦИДУ ВІРМЕН В ОСМАНСЬКІЙ ІМПЕРІЇ

Сталін не був першим, коли сформулював тезу:
«Нет человека – нет проблемы» (Немає людини – немає проблеми-Ред.).

Набагато раніше до нього її сформулював Каїн. З того часу у життя людства увійшов феномен убивства. Проте лише ХХ століття сформулювало тезу: «Нема народу – нема проблеми». З того часу в життя людства увійшов феномен геноциду. І вірменському народові судилося стати першим, хто став його жертвою.

С-на: Reuters

Та земля, яка першою прийняла ковчег Ноя, першою прийняла християнство як державну релігію, також і першою прийняла кров мучеників геноциду. Ми схиляємо голови перед їхньою пам'яттю і подивляємо міру їхньої жертви. Вона була страхітливою. Книгу «Геноцид армян в Османской империи» дали мені прочитати мої вірменські колеги-політв'язні в радянському концтаборі Кучино в Пермській області. Признаюся, мені ставало просто погано, коли я уявляв собі всі жорстокості, які чинили османи над цим нещасним народом.

Ми поділяємо переконаність вірмен, що якби турецький народ визнав вину своїх предків за організацію геноциду й покався в ньому, він, як колись німецький народ, відкрив би перед собою прощене майбутнє. Різниця релігій тут ускладнює проблему, але не робить її неможливою.

Формула геноциду універсальна і, як тепер кажуть, крос-культурна і крос-релігійна: «Цей народ не має права на подальше існування». В історії злочинці просто підставляли замість слова «цей» конкретну назву народу. Просто? Так. І пам'ятаймо, що вірус цієї простоти все ще гуляє по світу. Сьогодні, коли ми вшановуємо столітній біль вірменського народу, будьмо обачні й не пускаймо той вірус у свою душу.

Я переконаний, що вибілені стражданням постаті вірменських мучеників давно вже стоять біля Божого престолу усміхнені й радісні. Отож, просячи в Бога упокоїти їхні душі, ми водночас просимо в Бога благословення для всього вірменського народу.

Немає на землі настільки великого каменя, з якого можна було б витесати хачкар на увічнення мучеництва усього вірменського народу. Але в царстві духу такий камінь є – це Петро-скеля, символ християнства, символ того, що на крові мучеників зростає насіння спасенного майбутнього. Цього хачкару, яким є ваша християнська віра, вам, дорогі брати-вірмени, ніхто не відбере – ви витесали його своїм мучеництвом і з ним ви житимете довіку!

Мирослав Маринович, віце-ректор Українського Католицького Університету, багатолітній політв'язень совєтського режиму, правозахисник, публіцист. Відділ інформації УКУ

РОСІЯ – КРАЇНА-АГРЕСОР

Верховна Рада ухвалила проект постанови «Про відсіч збройної агресії Російської Федерації і подолання її наслідків». У документі зафіксовані положення про факти збройної агресії Росії проти України, про порушені Москвою міжнародні зобов'язання тощо. Як відзначила заступник голови ВР Оксана Сироїд, постанова вперше визначає дату нападу Росії на Україну, це 20 лютого 2014 року. «Метою цього рішення ВР є створення юридичної основи для пред'явлення претензії Росії у зв'язку з її збройною агресією проти України. Постанова є першим консолідованим документом, у якому сформульовано хронологію збройної агресії Кремля проти України», – зазначила Сироїд. (hromadske.tv)

ПАТРІАРХ СВЯТОСЛАВ ПРО ГЕНОЦИД ВІРМЕН

Напередодні сотої річниці масового вбивства вірмен в Османській Імперії Глава УГКЦ висловив слова солідарності та молитовної підтримки духовним провідникам вірменських християн. У листі Святослава зокрема йдеться: «Винищення 1,5 мільйона вірмен змінило релігійну карту цієї частини світу, де колись християнство процвітало. Також під час переслідувань було знищено назавжди величезну кількість пам'ятників християнської культури. Нас болить, що переслідування християн на Близькому Сході продовжуються і сьогодні, зокрема вірменська спільнота продовжує страждати в Сирії та Іраку. Ми, українці, дуже добре розуміємо біль і страждання вірменського народу. Болісні травми минулого і невинні жертви об'єднують наші спільноти. Перед нашими Церквами і народами велике майбутнє, адже історія мучеництва показує, що це насіння дає багатий добрий плід. Бажаю, щоб наші народи ставали гідними спадкоємцями великої жертви невинно убієнних предків і з відповідальністю перед ними будували майбутнє наших суспільств на фундаменті християнських цінностей». (ДІ УГКЦ)

Польща не бачить проблем з визнанням членів УПА борцями за незалежність України. Про це заявив міністр закордонних справ Польщі Г. Схетина. За його словами, це рішення українського парламенту не становить загрози для відносин між країнами. Водночас він зауважив: «Ми розуміємо, що Україна творить нині свою новочасну ідентичність, зокрема й історичну. Але ми не будемо мовчати про завдані нам кривди та про польські жертви, зокрема, про злочини на Волині». («Збруч»)

МВФ ПРО УКРАЇНУ

Міжнародний Валютний Фонд прогнозує, що економіка України досягне свого дна в 2015 році. ВВП впаде на 5,5%, але це краще показників 2014 року, коли падіння становило 6,8%. На 2016 рік Фонд прогнозує зростання українського ВВП на 2%. (BBC)

РЕЗЕРВНА АРМІЯ

Парламент готує законопроект для «Правого Сектору» та інших добровольчих загонів, заявив віце-спікер А. Парубій. Народні депутати розробляють закон про резервну армію за взірцем естонського досвіду. «Думаю, ми на законодавчому рівні дамо можливість добровольчим підрозділам мати свій формат в системі оборони України з центром управління в Генштабі». (5 канал)

ЯДЕРНЕ ПАЛИВО З ФРАНЦІЇ

У Брюсселі НАЕК «Енергоатом» і французька «Areva» підписали контракт на постачання палива для українських атомних електростанцій. Традиційно Україна закуповувала збагачений уран в Росії, однак останнім часом для диверсифікації ринку і посилення енергетичної безпеки держави налагоджує контакти з іншими постачальниками, як от французька компанія «Areva» чи американська «Westinghouse». (Інтерфакс-Україна)

НІМЦІ, СТАВЛЕННЯ ДО II СВІТОВОЇ

Як засвідчили останні опитування, майже 89 відсотків німців вважають 8 травня днем визволення. За десять останніх років значно скоротилася частка тих, хто вважає завершення бойових дій в Європі в 1945 році поразкою. Якщо у 2005 році цієї думки дотримувалися 35% опитаних, то тепер ця частка становить 9%. (УНІАН)

ХГ

Думи мої...

Зазвичай маємо дуже мало розвинуте почуття вдячності. Рідко відчуваємо вдячність до людини, яка зробила нам добро, дуже рідко дякуємо за щось приємне, корисне й важливе. Ми частіше можемо бути невдоволені, мати претензії, але дуже рідко маємо в собі виховану потребу дякувати. І це переносимо на взаємини з Богом. Часто забуваємо дякувати Творцеві, що Він дав нам пережити цей день чи місяць.

Скільки ж доброго кожному з нас дав Небесний Отець: ті чи інші здібності, таланти, друзів, ситуацій. Усі ми отримали дуже багато добра. Це також дуже важливо: вміти побачити ті чи інші дари в собі. Адже, як каже притча, Бог дає нам різні здібності, різні таланти, кожному – своє. Але Творець дає в міру того, наскільки ми можемо це розвинути. Кожен з нас чимось обдарований, кожному з нас Бог щось дав, кожен з нас щось має. Господь дав нам таланти й дари та очікує, щоб ними ми служили Йому і людям!

Владика Венедикт (Алексійчук)

ХАРКІВСЬКО-ПОЛТАВСЬКА ЄПАРХІЯ УАПЦ ШУКАЄ ПОВНОЇ ЄДНОСТІ З УГКЦ

УХВАЛА XXV ЄПАРХІАЛЬНОГО СОБОРУ ХАРКІВСЬКО-ПОЛТАВСЬКОЇ ЄПАРХІЇ УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ

Керований прагненням до подолання церковного розколу, натхнений Господнім побажанням «щоб усі були одно», беручи до уваги суспільну потребу в творенні єдиної Помісної Церкви в Україні, переконавшись у неможливості канонічного поєднання з Українськими Православними Церквами в діаспорі, відкидаючи неканонічні шляхи творення церковних об'єднань, вірячи в перспективу сопричастя Української Церкви з Церквами старого і нового Риму, XXV єпархіальний собор Харківсько-Полтавської Єпархії УАПЦ ухвалює:

Звернутися до Блаженнішого Патріарха Святослава і Синоду Єпископів УГКЦ з проханням про братні поради щодо досягнення евхаристійного

спілкування та адміністративної єдності Харківсько-Полтавської Єпархії УАПЦ з УГКЦ як із співспадкоємницею київської духовної традиції.

Доручити архієпископу Харківському і Полтавському Ігореві розробити стратегічну програму розвитку Харківсько-Полтавської Єпархії УАПЦ відповідно до цих порад.

Настоятелям парафій провести роз'яснювальну роботу в громадах про історичні витоки єдності Київської Церкви, причини її поділу та канонічні перспективи відновлення єдності.

«Католицький Оглядач»

КОМЕНТАР ВІД УГКЦ

Українська Греко-Католицька Церква, як канонічна спадкоємиця київської традиції, вітає ініціативу православного духовенства Харківсько-Полтавської Єпархії УАПЦ та його бажання відновлення єдності Христової Церкви і намагатиметься вповні сприяти розвитку цих екуменічних починань, особливо в середовищі українського християнства.

При цьому відразу слід наголосити, що відновлення повноти сопричастя не може означати ні підпорядкування однієї конфесії іншій, ні її поглинання: радше ідеться про прийняття всіх дарів, якими Господь обдарував кожного, щоб показати всьому світові велике таїнство спасіння, здійснене Христом-Спасителем. Таке сопричастя є найвищим виявом єдності між християнами.

Дотримуючись позиції невтручання у внутрішньоправославні справи, УГКЦ у своїй міжцерковній діяльності намагається підтримувати контакти та провадити діалог з усіма українськими юрисдикціями. Природно, що ця

Ухвала єпархіального собору Харківсько-Полтавської Єпархії УАПЦ з «проханням про братні поради щодо досягнення евхаристійного спілкування та адміністративної єдності» не залишиться поза увагою Синоду Єпископів УГКЦ, який переконаний, що майбутня концепція порозуміння не повинна загрожувати ідентичності жодної з Церков.

Немає сумніву, що сьогодні Господь через свого Святого Духа, який є Духом єдності і сопричастя, надихнув священників та мирян Харківсько-Полтавської Єпархії УАПЦ шукати та бажати сопричастя між Церквами київської традиції. Надіємося, що Святий Дух, який діє всюди та все собою наповняє, допоможе нам спільно шукати тих стежок, котрі приведуть усіх спадкоємців київської духовної традиції до єдності в одній Христовій Церкві.

о. Ігор Шабан, голова комісії УГКЦ сприяння єдності християн

АРХІЄПІСКОП УАПЦ ІГОР: ЦЕРКВА НЕ ПОВИННА ПЕРЕТВОРИТИСЯ НА ЕКСПОНАТ СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Мова про необхідність об'єднання православ'я в Україні, що закладе фундамент для створення єдиної помісної Церкви, йде вже давно. Напередодні Великодня перший крок для досягнення цієї мети зробили представники Української Автокефальної Православної Церкви (УАПЦ).

Зараз українське православ'я розділене на частини: УПЦ Московського Патріархату, УПЦ Київського Патріархату та УАПЦ. Також функціонують УГКЦ і багато протестантських Церков. 1 квітня Собор Харківсько-Полтавської Єпархії УАПЦ на чолі з архієпископом Ігорем (Ісіченком) ухвалив рішення звернутися до УГКЦ з проханням про братні поради щодо досягнення евхаристійного спілкування та адміністративної єдності. Дехто одразу заявив про начебто підпорядкування Харківсько-Полтавської Єпархії УАПЦ (оновленої) греко-католикам. Архієпископ УАПЦ Ігор (Ісіченко) пояснив рішення собору в інтерв'ю УНІАН.

- Поясніть, будь ласка, сенс рішення звернутися до патріарха Святослава за порадою щодо досягнення адміністративної єдності з УГКЦ? Чи значить це утворення спільної структури чи, точніше, адміністративне підпорядкування Харківсько-Полтавської Єпархії УАПЦ Українській Греко-Католицькій Церкві?

Архієпископ Ігор (Ісіченко): Звертаючись до єпископату УГКЦ, ми лише просимо поради в пошуку моделі міжцерковних взаємин у майбутньому. Наразі не йдеться про жодні зміни в устрої Харківсько-Полтавської Єпархії. По одержанні порад ми розглядатимемо їх на наступному єпархіальному соборі – вже, напевне, 2016 року. І прийняття цих порад залежатиме від собору. Тим часом, структура нашої єпархії, зареєстрованої як окреме релігійне об'єднання 2006 року, зберігається.

- Що стало причиною звернення? Чому неможлива єдність з українськими православними Церквами в діаспорі? І, навпаки, чому така єдність можлива з Церквою старого Риму?

Архієпископ Ігор: Українські православні Церкви в діаспорі, по їхньому

входженні в підпорядкування Константинопольського Патріархату (1990–1995), втратили можливість повноцінних зв'язків з невизнаними канонічно Церквами в Україні. В цьому принципова відмінність ситуації в українському православ'ї та в УГКЦ. Адже українська гілка УГКЦ, по її легалізації, увійшла в повну єдність з греко-католицькими єпархіями в діаспорі. Це дало їй необхідний імпульс для відбудови та неоціненний досвід служіння у вільному світі. Православні Церкви в Україні виявилися цього позбавленими.

Брак канонічного визнання страшний ізоляцією. До того ж, у православних громадах сильні фундаменталістичні настрої. А це провокує загрозу перетворитися на гетто, занурене в давні суперечки й штучно відгороджене від реального світу. Братній діалог з УГКЦ руйнує це гетто й повертає нас до справжнього життя, в якому зближення Церков є неодмінною умовою гідної відповіді на виклики секуляризації в постмодерному світі.

- Чи був спротив вашій ініціативі як з боку вірян, так і з боку інших ієрархів, у тому числі УАПЦ?

Архієпископ Ігор: Миряни виявилися мудрішими за більшість ієрархів і деяких лякливих священників! Лише деякі скандальні особи з-поміж них, які шукали приводу для конфлікту, кинулися боротися з уявним «переходом у греко-католики». Абсолютна більшість членів наших громад зустріла це рішення з довірою та розумінням.

На честь ієрархів УАПЦ (митрополитів Андрія, Романа та Макарія) можу сказати, що вони не допустили жодної прилюдної критики нашого рішення. Сподіваюся, що вони, переживаючи потужний адміністративний тиск з метою схилити їх до входження до УПЦ КП, розуміють наші мотиви.

- Чи був поінформований патріарх Святослав про такі ваші наміри? Чи до єпархіального собору велася попередня узгоджувальна робота з УГКЦ і що дозволяє сподіватися на потенційно очікувану вами реакцію патріарха Святослава?

Архієпископ Ігор: Мені було б некоректним стосовно власної єпархіальної спільноти, до схвалення нею відповідного рішення, вести перемовини з іншою Церквою.

Продовження на 5 стор. ►

▼ Продовження. Початок на 4 стор.

Невідомо ще, чи це рішення було б прийняте. Я направив документи блаженнішому патріарху Святославу вже по завершенні собору. Реакція Блаженнішого захопила мене проникливістю й християнською щирістю в допомозі ближньому. Він був дуже конкретний і надзвичайно делікатний у судженнях. Невдовзі почнуться спільна з УГКЦ праця над рекомендаціями нашої єпархії, до якої будуть залучені і наші священники та миряни.

• **З огляду на мотиви ухвали єпархіального собору, наскільки вірогідним, на вашу думку, є створення єдиної помісної Церкви в Україні? Які зараз панують настрої серед очільників українських православних Церков, в тому числі, в діаспорі? Чи це питання взагалі на часі?**

Архієпископ Ігор: Очільники українських православних Церков у діаспорі декларують

готовність найактивніше сприяти створенню єдиної помісної Церкви в Україні (назвемо її ЄПЦ), але цілком виключають власне входження до неї. Цікава позиція... Єпископат УПЦ КП і УАПЦ (митрополита Макарія) за ментальністю сьогодні істотно не відрізняються один від одного. Єдина проблема – захист власної сфери компетенції. А з цим має бути все гаразд. Тому власне єпископат найлегше буде об'єднати.

Ініціативу об'єднання в ЄПЦ й відповідальність за це відверто взяла на себе влада. І хоч рівненський експеримент минулої осені з локальним об'єднанням УПЦ МП, УПЦ КП, УАПЦ й навіть УГКЦ важко назвати вдалим, але й надалі триває процес творення ЄПЦ на основі УПЦ КП. Думаю, в разі зміцнення державної вертикалі, не дуже складно буде залучити до цього процесу УПЦ МП, принаймні, її частину. УАПЦ устами місцевостителя вже заявила про своє входження до ЄПЦ.

• **Який шлях створення єдиної помісної Церкви в Україні ви вважаєте**

МОЖЛИВИМ?

Архієпископ Ігор: Давайте розрізимо два поняття: можливий і бажаний. Можливий, на сьогодні, процес поступового інтегрування до УПЦ КП частин інших православних спільнот і перетворення УПЦ КП на ЄПЦ – звичайно, православно. Чи буде вона визнана Константинополем, залежить, схоже, від російського чинника – і політичного, і церковного, від рівня його опору. Матимемо, врешті, українську версію Московського Патріархату – звичну для старшої генерації священнослужителів, більш-менш прийнятну для зарубіжних православних Церков.

Мене в цій перспективі турбує два чинники. Перший – наскільки ця ЄПЦ буде свідомою своєї київської, української тотожності. Другий – наскільки вона звільниться від анахронічних тенденцій одержавлення й імітації устрою кількостотрічної давнини. Крім єпископського служіння, я ще працюю в університеті й знаю, наскільки іронічним є ставлення студентів та ін-

телектуальних еліт до огрядних бороданів, неспроможних вимовити жодної свіжої фрази й безмежно далеких від євангельської убогості в повсякденному житті.

Бажаний шлях – це спільне творення Церкви, міцно зіпертої на київській помісній традиції й відкритої на модерні виклики, готової вести діалог з сучасним світом. Така Церква неодмінно має бути вільною від диктату влади, від корупції (в релігійному побуті вона називається симонією), від подвійних стандартів моралі, від спокуси музеєфікації та перетворення Церкви на експонат культури Середньовіччя. Вибір такого шляху спонукав нашу єпархію шукати однодумців в УГКЦ.

• **Як до створення єдиної помісної Церкви в Україні ставиться Вселенський Патріарх Варфоломей?**

Архієпископ Ігор: Мені здається, прихильно. Але при цьому патріарх Варфоломей уникає конфлікту з Московським Патріархатом і прагне об'єднати всіх православних України, включаючи УПЦ МП, в одну Церкву з на-

ступним її визнанням. Помісні традиції нашої Церкви та її інакшість у порівнянні з Московським Патріархатом, для грецького духовенства все ще лишаються загадкою. Тому в об'єднаних проєктах ці чинники не враховуються.

Довідка УНІАН

УГКЦ – одна із двадцяти двох східних католицьких Церков, які перебувають у сопричасті з єпископом Риму, але зберігають східну (православну) традицію обряду. УГКЦ є найбільшою у світі з усіх східних католицьких Церков та другою після Римо-Католицької Церкви.

УАПЦ – православна Церква в Україні та в діаспорі Західної Європи і Північної Америки, що відродилася під час національно-визвольних змагань (1917–1921). На Першому Всеукраїнському Православному Церковному Соборі в Києві 14-30 жовтня 1921 р. проголошено три основні засади УАПЦ: автокефалію, соборноправність, українізацію.

Юрій Ларін, УНІАН

НАДІЯ ЄДНОСТІ КИЇВСЬКОЇ ЦЕРКВИ ТЕПЕР ЖИВЕ В ХАРКОВІ

Українське християнство продемонструвало неймовірну живучість ідеї відновлення християнської Єдності. Несподівано для українського загалу Харківсько-Полтавська Єпархія УАПЦ, фактично незалежна структура, зробила крок до християнської Єдності Церкви в Україні.

Факт по собі незвичайний для українського християнського життя, означеного поділами і конфліктами. Без зайвого пафосу можна твердити, що це рішення є історичним. Адже після невдалих спроб митрополитів Вельямина Рутського та Петра Могилы поєднати Київську Церкву – «щоб Русь не нищила Русь», це перша реальна спроба, яка може увінчатися досягненням єдиної Єдності розділеної Київської Церкви, щоправда ще не в повноті, але це уже сам по собі факт, який вселяє надію.

І не тільки надію, але і радість. Радість, яка б мала сповнити кожне християнське серце, щонайменше в Україні. Адже розділені брати роблять реальні кроки у напрямку до досягнення християнської Єдності, а не вдаються до пустопорожньої балаканини і двозначних декларацій. Це не може не тішити ранене розколами і поділами серце українських християн.

ПОСТРІЛИ В СПИНУ

Вже понад рік Харківсько-Полтавська Єпархія УАПЦ живе за умов гібридної війни. Щомиті ми пам'ятаємо: за кілька десятків кілометрів стоять ворожі танки, готові увірватися в Харків. Наші активні парафіяни готуються до діяльності в підпіллі. Вже втрачена парафія Всіх Святих Землі Української в Красному Лучі, що опинилася на окупованій території. Будні громад складають збирання коштів, закупівля одягу, продуктів, техніки, перевезення допомоги на фронт. І, звичайно, молитва за перемогу.

А тим часом на нашій землі лунають вибухи, гинуть люди. Східноукраїнськими містами й селами блукають найманці, агітуючи за Путіна й «новоросію». Діють диверсійні групи. Немає жодного серед нас, хто б не відчував повсякчасної небезпеки, постійного психологічного тиску. Один за одним відходять у інший світ наші літні земляки, не витримавши навантаження.

За цих умов особливо гостро відчуваєш потребу християнської єдності. Єдності всіх тих, хто любов до ближнього розуміє в душі Євангелія, а не агітаційних відеосюжетів московського телебачення. Не випадково цієї зими в Харкові відбулися не зауважені пресою виняткові єкуменічні богослужіння в кафедральних храмах усіх конфесій: УГКЦ, УАПЦ, РКЦ, УПЦ КП (перелічу в порядку черговості відправ), де спільно молилися всі чотири єпископи. За винятком владик Московського Патріархату...

Прагнучи розвинути ці тенденції, з мрією про єдність, здатну зберегти право кожного на власну ідентичність, харківський єпархіальний собор звернувся до єпископату УГКЦ з проханням порадишити шляхи до досягнення

Свого часу влучно сказав владика Венедикт (Алексійчук) у своїй доповіді «Наша християнська ідентичність»: «Якщо ми знаємо, що поділи – не від Бога, адже Бог – Той, що справедливо єднає, а диявол – той, хто підступно ділить, то розуміємо, що змагання до єдності лежить на відповідальності усієї Церкви Божої, а не якоїсь однієї групи чи конфесії». Адже Господь не заснував дві, три, п'ять, тридцять чи більше Церков. Він заснував тільки Одну, Єдину Свою Церкву. Змагання до віднайдення втраченої Єдності – одне з основних завдань християнства.

Великі єкуменічні потуги, які часто-густо критикували модель Єдності, яка знайшла своє втілення у Східних Католицьких Церквах, так і не спромоглися запропонувати якусь якісно інакшу, якісно відмінну модель Єдності між католицизмом і православ'ям. Але століття християнської історії підтвердили, що саме модель Єдності, яку утілюють східні католики, є єдиною здатною до життя моделлю християнської Єдності. Інших здатних до життя і розвитку моделей нема.

о. Орест-Дмитро Вільчинський

такої єдності. І тоді залунали постріли. Ні, не з Москви, не з диверсантської зброї. Стріляли свої – автокефалісти, обурені кроками, що руйнують стіну недовіри, зведену в Галичині між земляками наприкінці ХХ ст.

Постріл словом також убиває. Убиває фізично, провокуючи серцеві напади чи спазми судин. Убиває морально, штовхаючи до зради. Самозвані «вболівальники» за Харківсько-Полтавську Єпархію не можуть ані повернути назад перебіг подій, ні збудувати щось рівноцінне унікальній за своєю стійкістю й креативністю східноукраїнській єпархії, котра одна єдина трималася ці 15 років на засадах статуту УАПЦ й заповіту Патріарха Димитрія. Але вони можуть зруйнувати – і самозречено руйнують, поширюючи плітки, надсилаючи образливі листи, захилинаючись в істеричні біля телефону.

Один мудрий чоловік застеріг мене, що людина, яка найбільш ворожа ухвалям Харківсько-Полтавської Єпархії про зближення з УГКЦ – патріарх Кірілл (Гундяєв). Це ж він і його підопічні зверталися до зарубіжних Церков з твердженням, ніби на Донбасі війна йде між православними з одного боку та «католиками, уніятами й розкольниками» з іншого. Це московські мововладці прагнуть протиставити нас один одному й заховають православних стріляти в католиків. Тепер же залунали й постріли з іншого боку. Невже ті, хто хапаються за телефонну слухавку, аби вилити потоки жовчі на наших отців і братчиків не відчувають, чия рука вкладає в їхню зброю набой? Набой слова, що вбиває.

Архієпископ УАПЦ Ігор (Ісиченко)

ІСУС ТА ЖІНКИ

**ІСУС ПОЧАВ РОЗМОВЛЯТИ ІЗ САМАРЯНКОЮ ПРИ КОЛОДЯЗІ.
ДЛЯ НАС В ТІМ НЕМАЄ НИЧОГО ДИВНОГО, А В ТІ ЧАСИ?**

Ісус і самарянка, розпис в греко-католицькій церкві Всіх Святих в Гамбурзі, автор Данило Маруніч, монах з Сербії

В часи Ісуса Христа жінки належали до категорії людей з низьким соціальним статусом. Греки вимагали від своїх жінок абсолютного послуху і домашнього служіння. Грецька жінка-матір (бо були жінки з іншим статусом – гетери) провадила бюджет, слідувала за працею рабів, приготуванням їжі, ткала, шила. Виховувала синів до 7-літнього віку, поки їх не забирали до закритої школи, дочки ж залишались при ній до замужества (в 15 років, чоловіки – 30–35). Але мала право на землю і особисту власність.

Ізраїльська жінка ще менше мала прав, мала їх менше ніж діти або раби: не могла вчитися в школі, не могла бути свідком в суді, не брала участі в суспільному житті, не була зобов'язана до участі в релігійних практиках. Крім того, для чоловіка була як недоречна річ, тому було непристойно говорити з жінкою в громадських місцях. Жінка після заміжжя ставала власністю чоловіка, він був для неї повноправним паном, але після його смерті вона не мала права до наслідства. Якщо вона постраждала від мужа, то не мала права домагатися справедливості. Хоча право захищало її від різних загроз, але на практиці вона повністю залежала від чоловіка. Стан справ жінки дуже добре ілюструють слова молитви в синагогах Ізраїлю: «Благословен Господь, Бог наш, Цар Всесвіту, що нас не створив жінкою».

Ці та інші обмеження і забобони не подобалися Ісу-

сові, тому Він закликає також інших переглянути своє ставлення до жінок. Група учнів навколо Нього створена за зразком єврейського вчителя. В цій групі не могло бути жінки. Ісус не виключає жінок із своєї діяльності, не ізолює себе від них. Він дистанціюється від глибоко укорінених забобонів свого часу: ніяких міжособистих стосунків з жінками. Не соромиться відвідувати їх публічно, ставить в приклад їх віру, захищає від звинувачень, повертає втрачене здоров'я. Жінки, в свою чергу, сумлінно

супроводжують Ісуса в його місіонерських подорожах і всіляко підтримують Його.

Найбільше уваги жінкам приділяє євангелист Лука. Здається, що він хоче таким чином показати гідність жінки, яка була принижена у ті часи, яка не вписувалася в рамки існуючих норм та традицій. Новий Заповіт що говорять про жінок? Дізнаємося, що були жінки, які покалися, навернулися і почали апостольську роботу із своєї сім'ї, яка прийняла хрещення. Серед самарян жінка була першою, яка

прийняла вчення Христа і почала поширювати його серед мешканців міста. Євангелист Лука пише, що жінки також є покликані, щоб бути справжніми учнями Христа, пригадайте місію, яка покладається на Марію Магдалину (Ін. 20:17).

Можна сміло сказати, що емансипація жінок була започаткована в молодих християнських громадах. Ісус не скасував існуючі тоді традиції, але його слова стали джерелом облагоуродження жінки і початком

прямування до основ рівності. Жінка більше не розглядається через призму її родючості, плоті (старозавітна традиція), але, як зазначав Ісус, для неї також є підготовлене Царство Боже.

Євангелист Лука згадує Іванну, дружину Худзи, урядовця Іродового, і Сусанну. З великою повагою розповідає про жінок, які супроводжували Спасителя по дорозі на Голгофу, і тих, хто вперто до кінця стояв під хрестом, щоб помазати тіло Христа. Були тут і жінки, які розповіли апостолам про пустий гріб. На жаль, ніхто не буде вірити їм. І не дивно, бо свідомство жінки в ті часи не заслуговувало довіри.

Серед усіх жіночих постатей з великою повагою височіє постать Діви Марії. Лука подбав про подробиці з її життя, описує благовіщення, відвідини, різдво і очищення. Марія є модель ідеальної жінки. Але дивлячись на цей прототип жіночності, в першу чергу ми повинні віддати їй пошану як Матері Спасителя, а потім з неї брати приклад жінки-особистості. Вона жила в епоху, коли гідність жінки була принижена і зневажена. Але Божій Матері вдалось зберегти це тонке й делікатне поводження по відношенню до агресивного середовища, яке оточувало жінку у той час. Ісус почав розмовляти із самаряною при колодязі... Хоч не відразу, але як змінився світ жінки у християнстві. Амінь.

Для «ХГ» о. Роман Лірка, Франкфурт/М

З Катехизму УГКЦ

Відповідальне батьківство та материнство – це не лише прийняття дару нового життя, а й створення належних умов для повноцінного розвитку дитини. Християнські батьки повинні усвідомлювати, що діти, подаровані їм Господом, належать передусім Йому. Ці Божі діти у своєму земному житті лише довірені опіці батьків. Батьківське покликання потребує жертвової любові до дітей. Благо дитини є найвищою метою батьківського виховання. Тому батьки не можуть вважати дітей своєю «власністю» чи використовувати їх лише як засіб для досягнення якоїсь іншої мети, натомість кожна дитина має природне право бути народженою і вихованою у повноцінній сім'ї. Найкращим засобом виховання дітей є зріла християнська поведінка самих батьків, їхні взаємини між собою та з іншими членами родини та суспільства. (896)

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ Т-ВА «СВЯТОЇ СОФІЇ» В РИМІ

В приміщеннях Українського Католицького Університету в Римі відбулись річні загальні збори релігійного товариства для українців-католиків в Італії «Свята Софія» та з'їзд крайових товариств «Свята Софія».

Осердям денних нарад загальних зборів стало обговорення та прийняття або подальше доопрацювання осучасненого статуту римського Товариства та правильника ТСС. Патріарх Йосиф Сліпий заснував релігійну асоціацію Товариство «Свята Софія» для українців-католиків в Італії 1970 року та згодом – крайові

товариства в інших державах. Метою Товариства була й надалі залишається праця для підтримки Помісності і Патріархії УГКЦ. Товариство було створене в тому періоді, коли наша Церква була переслідувана в Україні.

За свого життя Патріарх придбав різні об'єкти в Римі та на його околицях: гостиниця на площі Мадонна дей

Монті з дотичною церквою «Жировицької Богородиці» та монастир «Студіон» у Маріно (близько 30 кілометрів за Римом); велів збудувати Собор Святої Софії та Український Католицький Університет, які вимагали матеріальної підтримки. Іншою метою створення Товариства була просвітницько-духовна праця серед наших

вірян. Товариство було зареєстроване в дієцезії в Римі, а пізніше італійською державою. Внаслідок того, гарантом Товариства була римська дієцезія, яка ухвалювала усі проекти ремонтів патріарших надбань.

Після проголошення незалежності України в 1991 році, статус Товариства змінився. На час заснування в Італії

проживало невелике число українців, більшість з них становили громади богопосвячених осіб в Римі. Після 1991 року почалась численна хвиля еміграції в пошуках матеріальної стабільності. Шукали вони притулку в Церкві! Я ніколи не забуду тих років, коли я відвідував наших вірян в Салерно, Венеції, Бергамо...

Продовження на 7 стор. ▶

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ Т-ВА «СВЯТОЇ СОФІЇ» В РИМІ

▼ Продовження.
Початок на 6 стор.

Скільки плачу та гірких сліз, щоб мізерними зарплатами запевнити своїм рідним в Україні достойний рівень життя. Товариство чекало на багато тяжча просвітницько-культурна праця, ніж попередньо, бо всі у великі свята та неділі спішили до Собору Святої Софії, шукаючи розради у нелегких умовах життя.

Наспів час переглянути статут та правильник Товариства, тим паче коли УГКЦ вийшла з підпілля й почала процвітати в Україні та діаспорі. Побутувала думка, що добре подати і статут та правильник на опрацювання правникам, щоб пристосувати їх до нової ситуації, яка виникла передовсім в Італії, де за неофіційними даними в один час прожигало біля восьмисот тисяч українців! Після кількарічної праці, підбиваючи підсумки,

правники вирішили, що Товариство могло б краще реалізувати свої цілі, якщо відтягнути його з-під «влади» римської дієцезії та підпорядкувати з усіма його надбаннями, найперше в Італії, Патріархатові УГКЦ. Це стосується також крайових товариств в інших державах, де на це дозволяє закон, хоч тут потрібно зазначити, що у деяких державах податкові закони не дозволяють на підпорядкування банкових рахунків та матеріальних об'єктів установам поза їх границями.

У проєкті нового «каноні-

ного статуту» – так названо нові статуту – все підпорядковане Главі УГКЦ: це він апробує або ухилиє кандидатури нових членів до Товариств; членів, між іншим, обирається вже не пожиттєво, але терміном на п'ять років; це він схвалює чи ухилиє випрацьовані Загальними Зборами проєкти, будівельні чи духовно-просвітницькі; все майно Товариства, після його розв'язання, переходить до Патріархії УГКЦ. Таким чином, в основу первинного статуту, укладеного Патріархом Йосифом, внесені суттє-

ві зміни, бо їхнім гарантом вже не стає римська дієцезія, лише Глава нашої Церкви.

Після обширного обговорення нового «канонічного статуту», його було прийнято та рішено представити кардиналові римської дієцезії для його затвердження. Якщо він буде схвалений, Товариство вже діятиме згідно з ним; в іншому разі, залишиться чинним первинний статут. Правильник, як такий, залишиться до доопрацювання, щоб знайти якусь розв'язку для тих спірних точок крайових товариств

по відношенню до держав, в яких вони діють: Великобританія, Америка, Бельгія, Україна, де діє лише представництво американського Т-ва. Правильник, статут, як такий, юридично не зобов'язує, але крайові товариства, за бажанням Патріарха Йосифа, мають моральний обов'язок фінансово підтримувати не лише матеріальне його надбання в Римі, але всіма силами допомагати усвідомлювати всьому українському люду патріарший устрій нашої Церкви.

Упродовж Зборів обраною була нова Управа терміном на п'ять років в такому складі: о. Марко Семеген – Голова, о. Іван Кулик – Секретар, преосв. Гліб (Лончина) – Скарбник, о. Богдан Прах – Член Управи матірнього Товариства.

Цьогорічні загальні збори пройшли під знаком «новизни» щодо статуту та правильника в надії, що ці документи служитимуть підйомом для подальшої плідної праці Т-ва на користь української Церкви та Народу!

Для «ХГ» о. Євген Небесняк, секретар крайового Товариства «Свята Софія» в Лондоні

ХГ

ПОДЯКА ЖЕРТВОДАВЦЯМ ТА ВОЛОНТЕРАМ МЮНХЕНУ ЗА ПРИДБАНИЙ РЕАНІМОБІЛЬ

Особлива подяка Апостольському Екзарху для Греко-Католиків Німеччини та Скандинавії владичі Петру Крику, о. Володимиру, о. Івану, о. Андрію та сестрі Єлені! Окрема подяка о. Богдану Пушкару за організацію купівлі! Щира подяка Олі Дуб, яка вагомо долучилась до закупівлі реанімобіля!

Родинам: Франкевич, Хомуленко, Струк, Ельбе, Лихвар, Куцан, Дорош, Чуенко, Ребет, Щурко, Басараб, Олексишин, Сімак, Цюрак, Пристацьких, Ірха, Сусенко, Заяць, Мюллер, Гурмер, Герлах, Зінкевич, Кавінських, Комаринських, Сторож, Світлані і Андрієві Ганкевич, Надії Гриців, Роману і Назару Гончарик, Тетяні Рачовиній, Юрію Душку, Юркові Богайчуку, Костянтинові Базанову, Ірині Гаркуші, Марії Дорош, Вадиму Костюку, Ігорю Олексяку, Христині Гой (українська громада у Лондоні), Ользі Волковій (українська громада у Данії), Володимиру Ганкевичу, Василю Білю, Андрієві Білику та Ірині Крильчук, Мирославі Смоляр, Марії Ковалишин, Олі Музичук, Надії Карпинець, Олегу Сеніву, Олі Маркевич, Оксані Бідній, Марії Маїн, Лесі Рак, Ігорю Марчинському, Дарії Сімків, Марії Бучан, Лідії Кухар, Любі Владиці, Івану Веркальцю, Лесі Кун, Клаусу Хеш, Марті Оришко, Надії Руммель, Наталії Кузевич, Віталію Артьоменку, Галині Бойчук, Аллі Фрізін-Якуб, Степану Планчаку, Наталії Ткачук, Доріс Сламані.

Парафіянам УГКЦ, українцям Мюнхену та просто добрим людям, студентам, що проживають в гуртожитку «Рідна школа»! І всім-всім ТИМ жертводавцям, які долучилися до цієї благородної справи з закупівлі реанімобіля, чий імена не вписані або залишаються невідомими!

Неоціненна подяка учасникам вертепу, які зорганізували і провели збірку коштів: Тарасу Бережанському, Катрусі Брянцевій, Світлані Ворошук, Роману Білану, Івану Грицюку, Петру Процю, Єгорові Ярошинському та Дмитру!

Окрема подяка всім волонтерам, які допомогли організувати збірку та упорядкували гуманітарну допомогу, яка була відправлена в Україну даним реанімобілем!

Щира подяка Дмитру Фрізіну, який допоміг доправити реанімобиль до кордону, а також Володимиру Бережанському, Максиму Боднару, Михайлові Лібрику, Олександрю та Світлані Оришко за подальший етап транспортування реанімобіля на фронт та військовий одяг і взуття. Нехай Господь Бог вас благословить і обдарує найчеснішими ласками та найщедрішими дарами за вашу безцінну допомогу, згуртованість і любов до України! Слава Україні! Героям слава і кожному з вас! Перемога за нами!

Волонтерська Сотня Мюнхену

НА ПОШАНУ ДРУГА ТА ПОБРАТИМА, БЛАЖЕННОЇ ПАМ'ЯТІ ІВАНА ЗАДАРКА

Життя людини на Землі – це постійна подорож. Все у світі рухається, бо рух, поступ вперед – є проявом життя. Кожен крок спричиняє перемену, а перемена для людини часто пов'язана з болем,

терпінням, втратами чи здобутками. Той, хто зупиняється на своєму шляху, – не здобуває нічого. Головне в житті людини – прямувати правдивим шляхом. Шлях правди є важким, вузьким і тернистим, каже нам Господь. Хто шукає легкого, потрапляє у загибель і ще більші страждання, які триватимуть вічно.

Життєвий шлях Івана Задарка був усіяний терням і гострим камінням. Народився 19 квітня 1952 року в Білому Борі, що на Помор'ю (Польща). 10-літнім, разом з братом Євгеном, тікають з комуністичної Польщі спочатку до Англії, а згодом до Риму, де Іван навчався в малій семінарії. Після

матури поступає до великої семінарії, закінчує студії філософії та теології. Протягом усього часу брат Євген був для нього і батьком і мамою, бо батьки не мали змоги вирватись через «залізну комуністичну завісу» до своїх дітей.

Нелегко бути вигнанцем у чужій землі. Не маючи змоги залишитись в Італії, їде знову до Євгена, котрий у цей час жив в Новому Ульмі у Німеччині. Тут він познайомився із своєю майбутньою дружиною Романом Хрептовською. 1978 року Іван і Романа одружилися, а в 1979 у них народився син Орест.

Після переїзду до Мюнхену Іван Задарко працював пасторальним референтом при парафії в Мюнхені та в Апостольській Екзархії, співав у хорі «Україна», котрий заснував і очолював його брат Євген. В свою

працю він вкладав душу і серце. Сам він випромінював силу добра і радості. На нього неможливо було розсердитись, бо енергія добра і позитиву, котрі струменіли від нього, унеможлилювали це. Івана любив і поважав кожен, хто його бодай раз у житті зустрів.

1992 року Іван дістав обширний інфаркт. З того часу став спаралізованим, згодом втратив мову. 7 березня 2015 року, після 23-х років мученицького життя, серце Івана Задарка перестало битись. Але у наших серцях він залишиться назавжди джерелом добра і радості. Нехай милостивий Господь переведе його у радість вічну, де немає ні болізни, ні печалі, ні зітхання, але життя безконечне. Вічна йому пам'ять!

о. Андрій Пізю

ВСЕЧЕСНІШІ ОТЦІ, ГОРЕМ ЗАСМУЧЕНА РОДИНО! ЖАЛІБНА ГРОМАДО! ДОРОГІ ПОДРУГИ І ДРУЗІ!

Отримавши сумну вістку про смерть нашого друга Івана Задарка, нас усіх обгорнув великий біль та жаль! Хтось із великих сказав: Коли помирає людина, світ стає біднішим, бо втрачає те, чим вона жила, чим багатою і щедрою була її душа.

Боляче, невимовно боляче говорити ці слова про Івана Задарка – особистість справді неординарну, яскраву, талановиту, невтомну і самовіддану. Невблаганна смерть забирає кращів – тих, котрі могли б зробити набагато більше, принести чимало користі родині, друзям, громаді, товариству, Україні. Є запитання – немає відповідей. І не буде. Бо ті, хто перейшли «Рубікон», уже не повертаються. Ніколи. Така єдина діалектика життя. І ми, люди, безсилі проти неї, адже усі ми – смертні.

Надзвичайно важко говорити про хорошу людину в минулому. Особливо тоді, коли вона неначе ще вчора була жива. Порядність і чесність – це найголовніші риси характеру Покійного. Немає слів, щоб висловити співчуття з приводу неочікуваної смерті людини, котра заслуговує

на найкращі слова поваги та шани. Пішла із життя особа з великими дарами, наданими їй Богом, особа, яка мала особливі таланти, серед них: мирити та заспокоювати людей.

Мені випала нелегка честь попрощатися з нашим другом Іваном від імені бувших хористів хору «Україна», а також від себе особисто та цілої родини, так як це прийнято за нашим гарним українським звичаєм.

Прощаємось з побратимом-хористом, з яким ми пережили незабутні роки, повні чудесних спогадів. Серед них історію створення хору, численні наші поїздки, особливо в 1988 році (ювілейний рік 1000-ліття Хрещення України), награвання наших дисків, унікальна гастрольна поїздка в Україну 1990 року. Незабутні його жартиліві привітання для хористів-уродинників та іменинників після наших проб.

Пам'ятаємо його також як глибоко віруючого та практикуючого християнина, великого українського патріота, доброго мужа, дбайливого сім'янина, улюбленого батька. Людину слова та честі, людину характеру, обов'язкову, терпеливу і життєрадіс-

ну. Добрий і вірний друг, товариш. Таким чоловіком, татом, дідусем, братом, парафіянином та українцем родина і громада можуть гордитися!

На цьому місці хочемо віддати належне вірній дружині Покійного, Ромі, висловлюючи їй наші слова поваги, пошани і вдячності за прикладне подружнє життя, яке (останніми роками) не було легким. Ти стала для нього тим добрим самарянином. З Божою поміччю, взаємною любов'ю, підтримкою дітей, особливо родини, друзів і знайомих, та життєрадісністю ви майстрували ваш спільний життєвий шлях. Але на жаль доля не питає і приходять хвилини:

*Коли розлучаються двоє,
За руки беруться вони,
І плачуть, і тяжко зітхають,
Без ліку зітхають, сумні.*

Однак смерть ніколи не буває остаточною, адже залишається пам'ять, а її Іван залишив добру і світлу. Прощаємось з тобою, наш Друже, молитвою та піснею. Передаємо тебе в обійми Бога Отця, до джерела всього буття і благодаті.

*Доходить до завершення наша
земська прощальна Літургія,*

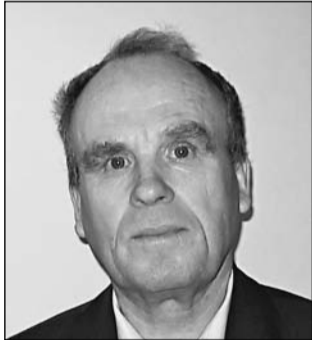
*а продовжується небесна.
Згасає наша пісня,
возноситься пісня Херувимів
і Серафимів.*

*Закриваються двері земні,
відкриваються небесні.
Блаженний Ти – бо Тебе вибрав
Господь!*

Дорогий Друже Іване! Нехай чужа земля буде Тобі пухом, а пам'ять про Тебе – вічна! Прийми від нас, хористів, наш останній співучий хоролий салют! Хочу закінчити своє прощальне слово цитатою давньогрецького комедіографа Менандра. Слова, які, пам'ятаючи твій гумор, дорогий наш Друже Іване, могли б бути твоїми: *Той, хто втратив кохану людину, не повинен впадати у відчай. Сильно страждаючи, він тільки себе катує, а покійникові немає від цього ніякої користі. Той, хто розумний, із сльозами проводить померлого на кладовище, але, віддавши його землі, виганяє з серця скорботу. Він згадує, що і сам смертний, що йому уготована та ж сама доля.*

Прощальне слово від імені бувших членів хору «Україна» написав Андрій Несмачний

З ГЛИБОКИМ СУМОМ СПОВІЩАЄМО, ЩО НА 79-МУ РОЦІ ЖИТТЯ УПОКІЇВСЯ ВОЛОДИМИР ВЕРБИЧЕНКО

Журналіст, письменник, бібліограф, автор близько двадцяти книг про історію промисловості України та про видатних її діячів. Покійний народився 27 січня 1937 року у Дніпропетровській області. Він був наймолодшим у родині, яка виховувала трьох синів. Після служби

в армії вступив до Харківського Інституту Культури, де здобув освіту бібліотекаря-бібліографа. Згодом переїхав до Донецька, працював у газеті «Соціалістичний Донбас» – в 1960-ті роки газета виходила російською й українською. В українській редакції його колегою був поет і дисидент Василь Стус. Вони багато спілкувалися, ділилися роздумами про прочитані книги.

Майже 20 років він віддав роботі на обласному радіо: там Володимир Вербіченко очолював редакцію народного господарства. За ці роки

відвідав практично всі підприємства і шахти Донецької області. Значну частину його творчого доробку становлять публікації і книги, присвячені вугільній галузі. Володимир Вербіченко стояв у витоків створення прес-служби Міністерства Вугільної Промисловості України, а згодом ретельно збирав і записував спогади видатних керівників галузі, працював в архівах і бібліотеках. В його книгах постає ціла епоха розвитку української вугільної промисловості.

За своїми життєвими переконаннями Володимир Вер-

біченко був патріотом України, людиною відданою своїй справі. Свого часу він записав багатогодинні спогади президента Леоніда Кравчука, який виклав свої роздуми про початки відродження України. В окремій книзі поділився спогадами про зустрічі і листування з Василем Стусом.

Рік тому, у квітні 2014 року, відвідував Мюнхен і зустрівся з українською громадою після недільної Служби в церкві. Він саме приїхав з Донецька, на той момент уже захопленого проросійськими силами. З надією говорив про те, що значна частина мешканців міста залишається прихильниками єдиної України, про те, що в

цей скрутний час потрібно згуртуватися всім українцям від Заходу до Сходу.

Працював над новою книгою до останнього дня свого життя – уже в Києві, куди переїхав з окупованого Донецька. Збирався писати про свій родовід, готував ще одну розповідь про шахтарів. У нього було багато планів... Але 12 квітня, у день Воскресіння Христового, він залишив нас. Хай Господь прийме Його до Царства Небесного!

Окрема подяка від Редакції за багатолітнє заангажування Володимира Вербіченка у поширенні «ХГ» серед наших вірних в Донецьку. Вічна йому пам'ять!